

Overdenking in de dienst voor kerk en wijk, Capelle-Schollevaar, 29 november 2009, 16.00 uur

Jaarthema: 'De Tien Geboden in Nederland'

Thema: 'Hoe wordt de rustdag een feestdag?' n.a.v. het vierde gebod

Lezingen: Exodus 20: 8-11, Deuteronomium 5: 12-15, Markus 2: 23-28

1. Gods bedoeling met de rustdag

Zaterdag is het Sinterklaas. Je kunt met spanning uitkijken naar allerlei cadeautjes. Maar waar we het over hebben in deze dienst, dat is zó'n onvoorstelbaar gróót cadeau! Na elke zes dagen werk één dag rust! Uit onszelf zouden we zoiets nou nooit bedenken. Want als mens heb je áltijd het idee: 'Ik moet dit nog, ik moet dat nog,' zus druk, zó druk... Maar van Hogerhand, vanuit de hemel, wordt dit ons aangezegd: 'Eens per zeven dagen wil ik dat je een dag rust, dat je vrij hebt! Dat is belangrijk dat is goed voor je!'

1.1 Rust

Wat is Gods bedoeling met die dag? Drie dingen: Gods bedoeling met die dag is: rust, vrijheid en heiligheid. Rust, dat is het eerste. God Zelf rustte op de zevende dag. Exodus 20: 11: 'Want in zes dagen heeft de HEER de hemel en de aarde gemaakt, en de zee met alles wat er leeft, en op de zevende dag rustte hij. Daarom heeft de HEER de sabbat gezegend en heilig verklaard.'

Die zevende dag heeft dus wel alles te maken met die zes dagen daarvoor. God rustte, want Hij had veel gedaan. Hij keek als het ware terug en genoot ervan, wat Hij had geschapen, gecreëerd.

Zo mag het ook bij ons zijn. Op de rustdag mogen we omkijken in verwondering. God gaf ons weer een week. Hij gaf ons het leven. Hij gaf ons mogelijkheden. We mochten mooie dingen doen. Op de rustdag mogen we Hem daarvoor danken. Eigenlijk is dat de eerste en belangrijkste functie van de kerkdienst. Dat we samenkomen om God te danken voor alles wat Hij heeft gegeven, en om Hem te aanbidden om wie Hij is. Vaak redeneren we heel erg vanuit onszelf als het gaat om kerkdiensten: 'Ik heb er niet zo'n behoefte aan', of: 'Ik heb er heel erg behoefte aan.' Maar het eerste is niet, of wij er behoefte aan hebben. Het eerste is, dat we God eren en danken voor alles wat Hij gaf in de afgelopen week. En alleen daarvan al wordt je blij. Dat is altijd zo! Als je op een rijtje zet wat je allemaal hebt gekregen, wat voor zegeningen, dan word je een blij mens. Naast de mooie dingen die je mocht doen waren er ook de fouten, de missers. Helaas! Maar ook daarmee mogen we gelukkig naar God, om te smeken om vergeving. En we mogen ook de kerk binnenvluchten met onze zorgen, met ons verdriet, onze wanhoop. God staat klaar met open armen! Maar het allereerste, dat is dit: de dankbaarheid! In Jeruzalem zie je elke vrijdagavond, als de shabbat begint, hoe uitbundig die dankbaarheid wordt gevierd. Elke shabbat wordt feestelijk ingeluid, binnengehaald. Jonge mensen komen dansend de trappen af naar het plein bij de Klaagmuur. Het is één grote zee van vreugde, want het is shabbat!

1.2 Vrijheid

Rust, dat is het eerste. Vrijheid, dat is het tweede dat God heeft bedoeld. Je hebt een dag vrijaf! Dat aspect van de shabbat wordt benadrukt in Deuteronomium 5, als de Tien Geboden worden herhaald. 'Jullie waren zelf slaven in Egypte', zegt de HERE. 'Maar nu ben je geen slaaf meer! Je bent vrij! En die vrijheid, die mag je vieren op de shabbat. En diezelfde vrijheid moet je dan ook gunnen aan anderen: aan je kinderen, aan je werknemers, aan je dieren, aan de vreemdelingen die aan jouw zorg zijn toevertrouwd. God zegt dus heel duidelijk: 'De rustdag is een collectieve vrije dag.' Je kunt natuurlijk redeneren: 'Oké, één vrije dag per week is prima. Maar je hoeft toch niet allemaal dezelfde vrije dag te nemen? Als de één op maandag vrij heeft, en de ander op donderdag, en weer een ander op zondag, dan is dat toch prima? Dat moet je toch zelf weten?'

Maar het gekke is: echte rust vind je pas als er ook collectieve rust is. Anders wordt het niet rustig in je hoofd, en in je hart. Een vrije dag op donderdag is écht wat anders dan een vrije dag op zondag. Rust gun je ook elkaar. Er rust zegen op, als een samenleving als gehéél ook een dag in de week stil ligt. Dan heb je ook de gelegenheid om elkáár te ontmoeten, om sámen te genieten van de vrijheid. Om sámen feest te vieren. Het feest van de rustdag. In de kerk, thuis en waar dan ook.

Het is dus heel bijbels om te zeggen: 'Ik wil liever niet dat mensen op zondag voor mij werken.' Je kunt dat nooit helemaal voorkomen. Er is electriciteit nodig, en de ziekenhuizen moeten open blijven. Maar winkelen kan ook op zaterdag. En tanken ook.

Vrijheid, een collectieve vrije dag. Dat is het tweede.

1.3 Heiligheid

Wat is Gods bedoeling met de rustdag? Rust, vrijheid en ook heiligheid. Dat is het derde. Exodus 20: 11: 'Daarom heeft de HEER de sabbat gezegend en heilig verklaard.' Heilig, dat wil zeggen: 'apart gezet'. De rustdag is apart gezet voor God. In feite is dat het hoogste doel van deze dag: dat je dicht bij Hem komt, dat je relatie met de HERE wordt gevoeld.

Het doet me denken aan de Marriage Course, de huwelijkskursus, die trouwens binnenkort weer van start gaat. Wij hebben daar erg van genoten, ik kan 'm aanbevelen! In die Marriage Course gaat het eigenlijk om de vraag: 'Hoe kun je nog meer genieten van je huwelijk?' En een belangrijk aandachtspunt, dat is de huwelijgstijd. Neem je wel voldoende tijd voor elkaar? Echte 'quality time'? Of zie je elkaar alleen maar vlug-vlug, en in het voorbijgaan? Neem je samen de tijd om van elkaar te genieten, om je liefde te laten opvlammen? Huwelijgstijd. Eén van de adviezen is: 'Zet het maar in je agenda! Spreek het samen af. Die morgen, zie avond: HT, huwelijgstijd.' En ik moet zeggen: dat werkt! Wat is dat héérlijk, die tijd met elkaar!

Je zou kunnen zeggen: de wekelijkse rustdag is onze huwelijgstijd met God. Tijd om dichtbij Hem te zijn. In de kerk. Maar ook thuis, persoonlijk. Door gebed, door een goed boek, door een mooi gesprek met elkaar. Muziek, mooie muziek tot eer van God, wat kan die je dag extra glans geven!

De rustdag is een heilige dag, apart gezet voor God. Hij zet het in onze agenda's: HT, huwelijktijd, een dag voor ons samen, om te genieten van elkaar.

2. Wat is *niet* Gods bedoeling?

Een dag van rust, vrijheid, heiligheid, zó heeft God het dus bedoeld! Maar wat kan het ontzettend misgaan met die rustdag! Heel wat mensen hebben bepaald geen plezierige herinneringen aan de zondagen van hun jeugd, misschien geldt dat ook wel voor sommigen van u. Altijd geëmmer over wat wel mocht en wat niet mocht, daar kun je moeilijk een positieve herinnering aan overhouden.

2.1 *De rustdag als keurslijf*

Hoe komt dat nou? Dat komt omdat er heel vaak ook allerlei menselijke regeltjes vastgroeien aan de goede geboden van de HERE. Allerlei menselijke wetjes, waardoor de dingen duidelijk worden, en overzichtelijk, en waardoor de één zich nog vromer voor kan doen dan de ander. Zó is dat ook in de tijd dat de Here Jezus op aarde is. De Farizeeën houden Jezus en Zijn discipelen nauwlettend in de gaten, als een soort Stasi: 'Houden ze zich wel aan alle wetten en regels? O nee! Moet je kijken! Het is sabbat en kijk, daar plukken de discipelen van Jezus zómaar korenaren van het veld! Dat is oogsten! En oogsten is werken. En werken mag niet op de sabbat!' Als ze dát zeggen, dan prikt Jezus er dwars doorheen. Hier zijn mensen, ze hebben trek, er is eten voorhanden, waarom zou je die korenaren niet mogen plukken? Die Farizeeën zeggen dat niet omdat ze zoveel van God houden, nee, ze zeggen het om Jezus een hak te zetten. Jezus zegt heel rustig: 'De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat!' Als de rustdag een keurslijf wordt, een harnas, dan is het geen feestdag meer, maar dan wordt het een ellendige dag. En niets is zó erg, als dat de dag van God een dieptepunt is in de week!

2.2 *De rustdag waarop tóch weer van alles 'moet'*

Intussen is er in onze tijd weer het tegenovergestelde gevaar. Veel christenen hebben het idee, dat de zondag voorál een fijne dag moet zijn, en dat je daarom elkaar vooral niets mag verbieden. Om maar niet te vervallen in saaie zondagen waarop niks mag, krijg je dan de situatie dat de regels steeds verder worden opgerekt. Alleen, dan vergeten we dat in de Tien Geboden wel degelijk verboden staan: '... dan zult u niet werken!' Soms heb je echt een verbod nodig, om je te beschermen tegen jezelf. Een voorbeeld uit mijn eigen leven. Wij mochten thuis vroeger geen huiswerk maken op zondag. Natuurlijk was dat weleens lastig, als je op maandag een moeilijke repetitie had, maar het was vooral een enorme bevrijding. Op school vertelden andere leerlingen, dat ze het hele weekend tegen dat huiswerk zaten aan te hikken, en dan moest dat nog af op zondagavond. Ik niet! Ik was altijd op zaterdag klaar! Op zondag had ik een fantastische dag! Maar toen kwamen de

boekenlijsten. Ik moest voor Nederlands, Engels en Duits in totaal zestig boeken lezen. Ik hield van lezen, dus ik dacht: 'Een roman lezen op zondag, dat kan toch wel?' Natuurlijk, dat kon ook best, alleen: doordat ik dat op zondag kon doen, ging ik het ook op de zondagen inplannen. Zoveel bladzijden op die zondag. En daarmee werd het tóch een last. dan was er visitie, ik kon me niet concentreren, dus ik ging maar boven zitten, want ja, het aantal bladzijden moest wel af. Beneden had iedereen het gezellig, ik zat boven, ik voelde me ellendig. In die tijd heb ik geleerd dat ook leuke dingen, als ze móeten, een last worden, een last op je schouders, en dan dat dan de vrijheid van de zondag weg is.

God zegt: 'Ik verbied je om te werken!' En we doen er heel goed aan om dat verbod héél serieus te nemen. Want God weet hoe we in elkaar zitten. Dat we toch altijd weer bezig zijn, en vooruit willen, en verder willen, en dat we daarmee onszelf beroven van onze vrijheid. Even een paar vragen: gaat u stukken lezen op zondag, voor vergaderingen van maandag? En zo ja, vindt u dat leuk om te doen? Voelt u zich verplicht om uw email te checken op zondag? En om te gaan antwoorden? Vindt u het leuk om naar verjaardagen te gaan op zondag, of zijn het sociale verplichtingen geworden, waar u van zucht, en denkt: 'Ik zou willen dat ik eens echt een zondag vrij had!' Er zijn zóveel dingen die op zichzelf allemaal prima zijn, maar die een druk gaan leggen, juist op die vrije dag. Toen ik met de groep hier uit de gemeente in Israël was, kwam ik ervan de indruk hoe dat gaat bij orthodoxe Joden. Heel radicaal, geen enkele verplichting, alleen maar genieten van God, genieten van elkaar, genieten van de synagogedienst, genieten van een heerlijke maaltijd.

3. De zondag: opstaan in de vrijheid van God!

Tot slot nog dit. Wij vieren niet de shabbat, de zevende dag, maar wij vieren de zondag, de eerste dag. Daar is heel veel over te zeggen, en ook onder christenen is daar discussie over, of dat wel kan, die overgang van shabbat naar zondag. In ieder geval zijn christenen al vanaf het eerste begin bij elkaar gekomen op de 'dag van de Heer', de zondag, de dag waarop Jezus opstond uit het graf. De dag waarop wij rusten, is de dag van de opstanding! Elke week vieren wij, dat Jezus overwinnaar is. Straks zullen we daarvan zingen: 'Wees gegroet, gij eersteling der dagen!' 'Wees gegroet, zondag! Eerste dag van de week! Morgen van de verrijzenis, van de opstanding!' Als wij op zondag wakker worden, dan mogen we het weten: Jezus Christus heeft ons bevrijd uit de slavernij van de zonde, van de duivel, van de dood en van de hel. Hij stond op en met Hem mogen wij opstaan in de vrijheid! Dat is een feest waard! Een groot feest! Elke week! Een feest dat we vieren, mét elkaar, vol tintelende blijdschap! Amen.

